

**İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME SEKİZİNCİ SINIF
ÖĞRENCİLERİNİN ORMANA YÖNELİK TUTUMLARI**
(*Eighth Grade Students in Second Level Primary Education Attitudes
of Forest*)

Yrd. Doç. Dr. Hülya KAYALI

*Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal
Bilgiler Eğitimi ABD Kadıköy/İSTANBUL*

ÖZET

Bu çalışmanın amacı ilköğretim okulları 8. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin ormana yönelik tutumlarını belirlemektir. Bu amaç ile iki ilköğretim okulunda öğrenim gören 121 (63 kız, 58 erkek) 8. sınıf öğrencisine ormana yönelik tutum testi uygulanmıştır. Bu çalışmanın sonucunda öğrencilerin genelde ormana yönelik olumlu tutum içinde oldukları belirlenmiştir.

Anahtar sözcükler: *Ormana yönelik tutum, çevresel tutum.*

ABSTRACT

The process of this study, primary schools is to determine students' (8th class in primary schools) attitudes toward the forest. With this objective, two primary schools studying at the 8 grade 121 students (63 girls, 58 boys) were applied in the test of attitudes toward the forest. The results of these studies have been determined generally the primary students having the positive attitudes toward the forest.

Keywords: *attitudes toward the forest, environmental attitudes*

GİRİŞ

Yeryüzünün büyük kısmı, aralarında farklar olmakla beraber, ağaç yetişmesine uygun şartlardadır. Böyle olunca yeryüzünün büyük kısmının bugün ormanlarla kaplı olması gerekir. Kürenin büyük kısmını bugün ormanlarla kaplı görmüyorsak bu, insanın bitki örtüsüne müdahale etmesinin, diğer bir deyişle ormanları çeşitli sebeplerle ortadan kaldırmasının, hudutlarını değiştirmesinin bir neticesidir (Dönmez, 1985: 106). Türkiye toprakları, insanların doğrudan ve dolaylı aşırı baskısına uğramış ve fazla miktarda odun kesme, tarla açma ve aşırı hayvan otlatma ile özellikle kurak ve yarı kurak bölgelerimizdeki orman örtüsü birkaç yüzyıl içerisinde süratle gerilemiştir; doğal vejetasyon örtüsü de önemli ölçüde bozulmuştur (Atalay, 1994: 71). Ormancılık ekonomimizdeki en köklü sorunumuz, yurdumuzda orman azalması ve ormanlarımızın tehlikede bulunması sorunudur. Sorun eğitim yolu ile bütün milletimize mal edilmelidir. Daha ilkokullarımızda verilmeye başlanan orman ve ağaç sevgisi duygusu ile çevreyi koruma bilinci yerleştirme çabaları, bütün orta dereceli okullarımızda da sürdürülmelidir. Çünkü, kalıcı eğitime dayanmayan hiçbir önlem, kalıcı yararlar sağlayamaz (Doğanay, 1995: 268,272).

İlköğretim öğrencilerinin çevre sorunlarına yönelik tutumlarını ölçmek amacı ile yapılmış çeşitli çalışmalar bulunmaktadır (Arkış, 1992; Doğan, 1993; Tican, 1996; Tuncer, Sungur, Tekkaya ve Ertepinar, 2004; Yılmaz, Boone, Andersen, 2004; Atasoy, 2005; Alp, Ertepinar, Tekkaya, Yılmaz, 2006). Bu çalışmalarda öğrenci tutumları ile cinsiyetleri, öğrenim gördükleri bölümleri, babalarının eğitim düzeyi gibi değişkenler incelenmiştir. Ancak ilköğretim öğrencilerinin ormana yönelik tutumlarını ölçen Demirkaya ve Genç'in çalışmasından başka çalışma bulunmamaktadır. Bu araştırma ile bu boşluğun doldurulmasına katkıda bulunulması amaçlanmıştır. Bu çalışmada öğrencilerin ormana yönelik tutumları ve cinsiyetlerinin öğrencilerin tutumları üzerindeki etkisi araştırılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın evrenini, İstanbul ili Kadıköy ve Maltepe ilçelerindeki iki ilköğretim okulunda öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır.

İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ORMANA YÖNELİK TUTUMLARI

Araştırmanın örneklemini, Kadıköy ve Maltepe ilçelerindeki iki ilköğretim okulunun sekizinci sınıfında okuyan ve tesadüfî (random) yöntem ile belirlenmiş, 63'ü kız, 58'i erkek olmak üzere toplam 121 öğrenciden oluşmaktadır. Okullar, farklı sosyo- ekonomik ve kültürel düzeylerdeki ailelerin yaşadığı semtlerde bulunmaları esas alınarak belirlenmiştir.

Bu çalışmada öğrencilerin ormana yönelik tutumlarını ölçmek için daha önceden geliştirilip (Demirkaya, Genç, 2006), geçerlilik ve güvenilirliği yapılmış (Cronbach Alpha = . 90) toplam 36 maddeden oluşan likert tipi ölçek uygulanmıştır. Veriler bilgisayar ortamında analiz edilmiş, analizde t - testi ve varyans analizi tekniği kullanılmıştır.

BULGULAR

Bu çalışmada öğrencilerin cinsiyetleri ile ormana yönelik tutum puanları arasında erkek öğrencilerin lehine $P < 0,05$ düzeyinde ($p = ,00$) anlamlı bir fark bulunmuştur.

Öğrencilerin ormana yönelik tutum testine verdikleri cevaplar incelendiğinde, ormanlar, öncelikle insanların yararlanmaları için vardır diyen öğrencilerin oranının % 57.85, buna katılmayanların oranının %31.40, kararsız kalanların oranının ise % 10.75 olduğu belirlenmiştir. Kız öğrencilerin % 58.73'ü buna katıldığını, % 31.75'i katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin % 56.90' ı katıldıklarını, %31.03'ü ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Ormanların insana korku veren ürkütücü yerler olduğunu düşünenlerin oranı % 6.62, böyle düşünmeyenlerin oranı % 77.68, kararsız olanların oranı ise % 15.70'dir. Erkek öğrencilerin % 81.04'ü, kız öğrencilerin ise % 74.60'ı buna katılmadığını belirtmiştir.

Bir ormanda yer alan ağaçları sevme düşüncesi bana göre saçmalıktır diyen öğrencilerin oranı % 7.44'dür. Buna katılmayanların oranı %84.30, kararsız kalanların oranı ise % 8.26'dır. Bu madde ile öğrenci cinsiyet faktörü arasında erkek öğrencilerin lehine $P < 0,05$ düzeyinde ($p = ,018$) anlamlı bir fark vardır. Kız öğrencilerin % 12.70'i buna katıldığını, %77.78'i katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin % 1.72'si katıldıklarını, %91.38'i ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Bir ormanda bulunduğunda araştırma ve merak duyguları

içerisinde olduklarını belirtenlerin oranı % 62.80 iken buna katılmayanların oranı % 13.23, kararsız kalanların oranı ise % 23.97'dir. Kız öğrencilerin % 57.15'i buna katıldığını, % 15.87'si katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin % 68.97'si katıldıklarını, % 10.34'ü ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Ağaçlar da insanlar gibi yaşama hakkına sahiptir diyen öğrencilerin oranı % 90.10'dur. Buna katılmayanların oranı % 4.95, kararsız kalanların oranı ise % 4.95'dir. Kız öğrencilerin % 88.89' u buna katıldığını, % 6.34' ü katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin % 91.38' i katıldıklarını, % 3.45' i ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

En önemli ağaç türleri, insanların yararlanabilecekleri ürünler veren bitkilendir diyen öğrencilerin oranı % 52.90'dır. Buna katılmayanların oranı % 28.92, kararsız kalanların oranı ise % 18.18 'dir. Kız öğrencilerin % 50.80' i buna katıldığını, % 28.57' si katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin % 55.17' si katıldıklarını, % 29.31'i ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

İnsanlar, ormanlar olmadan da yaşamlarını sürdürebilirler diyen öğrencilerin oranı % 11.57'dir. Buna katılmayanların oranı % 78.51, kararsız kalanların oranı ise % 9.92'dir. Bu madde ile öğrenci cinsiyet faktörü arasında erkek öğrencilerin lehine $P < 0,05$ düzeyinde ($p = ,027$) anlamlı bir fark vardır. Kız öğrencilerin % 17.46' sını buna katıldığını, % 71.43'ü katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin % 5.17 'si katıldıklarını, % 86.21'i ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Ağaçların nasıl oksijen ürettiklerini öğrenmek sıkıcıdır diyen öğrencilerin oranı % 10.75'dir. Buna katılmayanların oranı % 66.94, kararsız kalanların oranı ise % 22.31'dir. Bu madde ile öğrenci cinsiyet faktörü arasında erkek öğrencilerin lehine $P < 0,05$ düzeyinde ($p = ,002$) anlamlı bir fark vardır. Kız öğrencilerin % 17.46'sını buna katıldığını, % 55.56'sını katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin % 3.44 'ü katıldıklarını, % 79.31'i ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Belli türde bitkilere karşı güçlü bir sevgi duyarım diyen öğrencilerin oranı % 60.34 'dür. Buna katılmayanların oranı % 19, kararsız kalanların oranı ise % 20.66'dır. Bu madde ile öğrenci cinsiyet faktörü arasında erkek öğrencilerin lehine $P < 0,05$ düzeyinde ($p = ,002$) anlamlı bir fark vardır. Kız öğrencilerin % 50.79'u buna katıldığını, %

İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ORMANA YÖNELİK TUTUMLARI

30.16 'sı katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin % 70.69 'u katıldıklarını, % 6.9'u ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Türü tehlikede olan bir bitkiyi görmek için orman içerisinde kilometrelerce yol yürümek bana göre zaman kaybıdır diyen öğrencilerin oranı % 17.36'dır. Buna katılmayanların oranı % 64.46, kararsız kalanların oranı ise % 18.18 'dir. Bu madde ile öğrenci cinsiyet faktörü arasında erkek öğrencilerin lehine $P < 0,05$ düzeyinde ($p = ,006$) anlamlı bir fark vardır. Kız öğrencilerin % 25.40'ı buna katıldığını, % 53.97'si katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin % 8.62 'si katıldıklarını, % 75.86'sı ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Bir ormanın orman ürünleri (kereste, kâğıt, odun vb.) sağlaması, insanların onu güzel bulmasından daha önemlidir diyen öğrencilerin oranı % 23.97'dir. Buna katılmayanların oranı % 52.06, kararsız kalanların oranı ise % 23.97 'dir. Bu madde ile öğrenci cinsiyet faktörü arasında erkek öğrencilerin lehine $P < 0,05$ düzeyinde ($p = ,018$) anlamlı bir fark vardır. Kız öğrencilerin % 31.75' i buna katıldığını, % 42.85 'i katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin % 15.52 'si katıldıklarını, % 62.07' si ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Ormanlara karşı olan sevgim, en güçlü duygularım arasındadır diyen öğrencilerin oranı % 66.12'dir. Buna katılmayanların oranı % 9.92, kararsız kalanların oranı ise % 23.96'dır. Bu madde ile öğrenci cinsiyet faktörü arasında erkek öğrencilerin lehine $P < 0,05$ düzeyinde ($p = ,044$) anlamlı bir fark vardır. Kız öğrencilerin % 60.32' si buna katıldığını, % 15.87'si katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin % 72.41'i katıldıklarını, % 3.45'i ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Kendimi mutlu hissedebileceğim bir doğal ortamda vakit geçirme ihtiyacı duyarım diyen öğrencilerin oranı % 83.47'dir. Buna katılmayanların oranı % 4.96, kararsız kalanların oranı ise % 11.57'dir. Kız öğrencilerin % 79.37 'si buna katıldığını, % 6.34' ü katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin % 87.93 ' ü katıldıklarını, % 3.45'i ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

İnsanlar, tahrip etmeden de ormanlardan yararlanabilirler diyen öğrencilerin oranı % 62.80'dir. Buna katılmayanların oranı % 14.05, kararsız kalanların oranı ise % 23.15'dir. Kız öğrencilerin % 66.67' si buna katıldığını, % 11.11 'i katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin

% 58.62'si katıldıklarını, % 17.24' ü ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Hayvanların ve bitkilerin yaşayabilecekleri bir ormanlık alanı korumak çok önemlidir diyen öğrencilerin oranı % 93.40'dır. Buna katılmayanların oranı % 3.3, kararsız kalanların oranı ise % 3.3 'dür. Kız öğrencilerin % 90.48' i buna katıldığını, % 4.76 'sı katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin % 96.56 'sı katıldıklarını, % 1.72' si ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Bitkiler, günlük yaşamımızda önemli bir yere sahiptir diyen öğrencilerin oranı % 85.95 'dir. Buna katılmayanların oranı % 5.79, kararsız kalanların oranı ise % 8.26 'dır. Kız öğrencilerin % 81' i buna katıldığını, % 7.9'u katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin % 91.38'i katıldıklarını, % 3.45'i ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Ormanda kontrollü bir şekilde ateş yakmak yanlış değildir diyen öğrencilerin oranı % 40.50'dir. Buna katılmayanların oranı % 36.36, kararsız kalanların oranı ise % 23.14 'dür. Kız öğrencilerin % 39.68'i buna katıldığını, % 33.33 'ü katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin % 41.38'i katıldıklarını, % 39.65'i ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Ağaçlar güzeldir diyen öğrencilerin oranı % 88.43 'dür. Buna katılmayanların oranı % 6.61, kararsız kalanların oranı ise % 4.96'dır. Kız öğrencilerin % 82.54' ü buna katıldığını, % 9.52 'si katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin % 94.83 'ü katıldıklarını, % 3.45'i ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Türkiye ormanlarında bir yangın çıkarsa, ev ve iş yerlerine zarar vermediği müddetçe yanmasına izin verilmelidir diyen öğrencilerin oranı % 8.26'dır. Buna katılmayanların oranı % 83.48, kararsız kalanların oranı ise % 8.26'dır. Bu madde ile öğrenci cinsiyet faktörü arasında erkek öğrencilerin lehine $P < 0,05$ düzeyinde ($p = ,004$) anlamlı bir fark vardır. Kız öğrencilerin % 14.29'u buna katıldığını, % 74.60'ı katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin % 1.72 'si katıldıklarını, % 93.11'i ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Ağaç kesmek, zevk aldığım bir iştir diyen öğrencilerin oranı % 9.92'dir. Buna katılmayanların oranı % 82.64, kararsız kalanların oranı ise % 7.44 'dür. Bu madde ile öğrenci cinsiyet faktörü arasında erkek öğrencilerin lehine $P < 0,05$ düzeyinde ($p = ,002$) anlamlı bir fark vardır.

İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ORMANA YÖNELİK TUTUMLARI

Kız öğrencilerin % 15.87'si buna katıldığını, % 71.43' ü katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin % 3.45'i katıldıklarını, % 94.83'ü ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Bitkilerin havadaki karbondioksiti besin yapmada kullanmaları ilgimi çeker diyen öğrencilerin oranı % 52.89 'dur. Buna katılmayanların oranı % 20.66, kararsız kalanların oranı ise % 26.45'dir. Kız öğrencilerin % 49.21'i buna katıldığını, % 23.81' i katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin % 56.90' ı katıldıklarını, % 17.24'ü ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Ülkemizden başka yerde yetişmeyen ağaçların bulunduğu ormanların koruma altına alınması bence anlamsızdır diyen öğrencilerin oranı % 15.70'dir. Buna katılmayanların oranı % 69.43, kararsız kalanların oranı ise % 14.87 'dir. Bu madde ile öğrenci cinsiyet faktörü arasında erkek öğrencilerin lehine $P < 0,05$ düzeyinde ($p = ,004$) anlamlı bir fark vardır. Kız öğrencilerin % 23.81'i buna katıldığını, % 58.73'ü katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin % 6.90'ı katıldıklarını, % 81.03' ü ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Ülkemizden başka yerde yetişmeyen ağaçların bulunduğu ormanlık alanlar piknik yeri olarak kullanılmamalıdır diyen öğrencilerin oranı % 41.32'dir. Buna katılmayanların oranı % 34.71, kararsız kalanların oranı ise % 23.97'dir. Kız öğrencilerin % 41.27'si buna katıldığını, % 30.16'sı katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin % 41.38' i katıldıklarını, % 39.66' sı ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Ormanda dolaşarak farklı bitki türleri keşfetmek bana çok çekici geliyor diyen öğrencilerin oranı % 68.60'dır. Buna katılmayanların oranı % 8.26, kararsız kalanların oranı ise % 23.14' dür. Kız öğrencilerin % 65.08' i buna katıldığını, % 9.52' si katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin % 72.41'i katıldıklarını, % 6.90' ı ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Ormanlarla ilgili toplantı ve etkinliklere severek katılım diyen öğrencilerin oranı % 56.20'dir. Buna katılmayanların oranı % 20.66, kararsız kalanların oranı ise % 23.14' dür. Kız öğrencilerin % 55.56' sı buna katıldığını, % 25.39' u katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin % 56.89'u katıldıklarını, % 15.52' si ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Ormana zarar veren birisini gördüğümde, engel olmak için her

şeyi yaparım diyen öğrencilerin oranı % 66.12'dir. Buna katılmayanların oranı % 13.22, kararsız kalanların oranı ise % 20.66'dır. Kız öğrencilerin % 63.49' u buna katıldığını, % 19.04' ü katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin % 68.96' sı katıldıklarını, % 6.89' u ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Okullarda ormanların önemine yönelik eğitim verilmelidir diyen öğrencilerin oranı % 77.69' dur. Buna katılmayanların oranı % 7.43, kararsız kalanların oranı ise % 14.88'dir. Kız öğrencilerin % 73.01' i buna katıldığını, % 12.69'u katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin % 82.75' i katıldıklarını, % 1.72' si ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Kullanılmayan boş araziler ağaçlandırılmalıdır diyen öğrencilerin oranı % 87.60'dır. Buna katılmayanların oranı % 5.79, kararsız kalanların oranı ise % 6.61'dir. Bu madde ile öğrenci cinsiyet faktörü arasında erkek öğrencilerin lehine $P < 0,05$ düzeyinde ($p = ,000$) anlamlı bir fark vardır. Kız öğrencilerin % 76.19 u buna katıldığını, % 11.11'i katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin % 100'ü katıldıklarını ifade etmişlerdir.

Ormanları, sadece piknik yapabilecek ortamlar olduğu için severim diyen öğrencilerin oranı % 19.02'dir. Buna katılmayanların oranı % 67.77, kararsız kalanların oranı ise % 13.22'dir. Bu madde ile öğrenci cinsiyet faktörü arasında erkek öğrencilerin lehine $P < 0,05$ düzeyinde ($p = ,014$) anlamlı bir fark vardır. Kız öğrencilerin % 26.98' i buna katıldığını, % 58.73' ü katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin % 10.34'ü katıldıklarını, % 77.58' i ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Ormanlara sadece meyve verebilen ağaçlar dikilmelidir diyen öğrencilerin oranı % 17.36 'dır. Buna katılmayanların oranı % 65.28, kararsız kalanların oranı ise % 17.36' dir. Bu madde ile öğrenci cinsiyet faktörü arasında erkek öğrencilerin lehine $P < 0,05$ düzeyinde ($p = ,001$) anlamlı bir fark vardır. Kız öğrencilerin % 25.39' u buna katıldığını, % 50.79' u katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin % 8.62'si katıldıklarını, % 81.03' ü ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Kentlere yakın orman alanları, yerleşime açılmalıdır diyen öğrencilerin oranı % 27.27' dir. Buna katılmayanların oranı % 45.46, kararsız kalanların oranı ise % 27.27' dir. Kız öğrencilerin % 30.16' sı buna katıldığını, % 34.92' si katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin % 24.14' ü katıldıklarını, % 56.90' ı ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ORMANA YÖNELİK TUTUMLARI

İnsanların duygularını ağaçlara yazmaları ilgimi çeker diyen öğrencilerin oranı % 33.06 'dır. Buna katılmayanların oranı % 45.45, kararsız kalanların oranı ise % 21.49' dur. Kız öğrencilerin % 36.51' i buna katıldığını, % 41.27' si katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin % 29.31' i katıldıklarını, % 50' si ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Kullandığımız eşyalarda orman ürünlerinden yapılanlar yerine suni olanları tercih ederim diyen öğrencilerin oranı % 28.10' dur. Buna katılmayanların oranı % 29.75, kararsız kalanların oranı ise % 42.15'dir. Kız öğrencilerin % 33.33' ü buna katıldığını, % 23.81' i katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin % 22.41' i katıldıklarını, % 36.21' i ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Ormanlar kesilmeli, onların yerine turistik tesisler açılarak daha fazla kazanç elde edilmelidir diyen öğrencilerin oranı % 18.18'dir. Buna katılmayanların oranı % 75.21, kararsız kalanların oranı ise % 6.61'dir. Bu madde ile öğrenci cinsiyet faktörü arasında erkek öğrencilerin lehine $P < 0,05$ düzeyinde ($p = ,000$) anlamlı bir fark vardır. Kız öğrencilerin % 30.16' sını buna katıldığını, % 63.49' u katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin % 5.17'si katıldıklarını, % 87.93' ü ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Bozulmuş orman alanları, yerleşime açılmalıdır diyen öğrencilerin oranı % 18.18' dir. Buna katılmayanların oranı % 52.07, kararsız kalanların oranı ise % 29.75' dir. Bu madde ile öğrenci cinsiyet faktörü arasında erkek öğrencilerin lehine $P < 0,05$ düzeyinde ($p = ,003$) anlamlı bir fark vardır. Kız öğrencilerin % 25.39' u buna katıldığını, % 39.68'i katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin % 10.34'ü katıldıklarını, % 65.51' i ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Orman alanlarının yok edilmesinin ekolojik dengeyi bozacağını düşünüyorum diyen öğrencilerin oranı % 73.55'dir. Buna katılmayanların oranı % 11.57, kararsız kalanların oranı ise % 14.88'dir. Kız öğrencilerin % 68.25' i buna katıldığını, % 12.69' u katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin % 79.31' i katıldıklarını, % 10.34' ü ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

SONUÇ

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin ormana yönelik tutum puanları incelendiğinde, öğrencilerin tutumlarının genelde olumlu olduğu söylenebilir. Öğrencilerin cinsiyeti ile ormana yönelik tutum ölçeği puan ortalamaları arasında erkek öğrencilerin lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Çevre ile ilgili daha önce yapılmış olan çalışmalarda ise kız öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılığın olduğu belirtilmektedir (Yılmaz, Morgil, Aktuğ, Göbekli, 2002; Gökçe, Kaya, Aktay, Özden, 2007; Çabuk, Karacaoğlu, 2003; Ekici, 2005; Alp, Ertepinar, Tekkaya, Yılmaz, 2006; Aslan, Uluçınar Sağır, Cansaran, 2008; Atasoy, Ertürk, 2008).

Ormana yönelik tutum testinden elde edilen sonuçlara göre, erkek öğrencilerin yaklaşık % 74'ü, kız öğrencilerin ise yaklaşık % 61'inin ormana yönelik olumlu tutum içinde olduğu tespit edilmiştir. Hayvanların ve bitkilerin yaşayabilecekleri bir ormanlık alanı korumanın çok önemli olduğunu ve ağaçların da insanlar gibi yaşama hakkına sahip olduğunu belirten maddeler öğrenci tutumlarının en yüksek olduğu maddeler olup, öğrencilerin bu olumlu düşünce ve tutum içinde olmaları sevindiricidir. Öğrenci tutumlarının yüksek olduğu diğer maddeler ise ağaçların güzel olduğunu, kullanılmayan boş arazilerin ağaçlandırılması gerektiğini ve bitkilerin günlük yaşamımızda önemli bir yere sahip olduğunu belirten maddelerdir. Genelde ormanlara yönelik öğrencilerin olumlu tutum içinde olduğu görülmekle birlikte tutum oranlarının çok yüksek olmaması nedeni ile bu oranların yükseltilmesine yönelik bilgilerin verilmesi ve çeşitli etkinlikler düzenlenmesi gerekmektedir.

Ormanlar, canlıların ve dolayısıyla insanların yaşayabilmelerinin öncelikli gerekleri olan suyun, solunabilir havanın ve tarım yapılabilir toprakların oluşumuna, varlığını sürdürebilmesine, niteliğini korumasına başkaca hiçbir kaynağın gerçekleştiremeyeceği ölçüde büyük katkıda bulunmaktadır (Güney, 2004: 31). Dünya ormanlarının keserek veya yakarak yok edilmesi, büyük ölçekli etkisi ve sonuçları gerçekten ürkütücüdür. Dünya genelinde ormansızlaştırma çalışmaları, atmosferde karbondioksit artışına yol açmaktadır. Atmosferdeki karbondioksit oranının yükselmesi, sıcaklıkların artmasına (sera etkisi) ve iklimlerin değişmesine yol açmaktadır (Özey, 2005: 128). Ülkemizde aşırı şekilde bitki örtüsünün tahribatının doğal sonucu olarak, arızalı ve eğimli

İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ORMANA YÖNELİK TUTUMLARI

sahalarda çok şiddetli erozyon ve taşınma olayları hüküm sürmektedir (Atalay, 1994: 78). Ormanların tahribinin ortadan kalkması ancak çevreyi koruma bilinci ve duyarlılığının kazandırılması ile mümkündür. Bu da ancak eğitim yolu ile olur. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin çevre bilincinin geliştirilebilmesi amacıyla uygulamalı çevre eğitimine önem verilmelidir. Doğayı tanıma amaçlı çevre gezileri düzenlenerek, ormanların önemi vurgulanmalıdır. Öğrencilere bir fidan dikip, ona bakacak fırsatın verilmesi, ağaç sevgisi ve çevre duyarlılığının artmasına olanak tanıyacaktır. Ormanlar ve yararları ile ilgili kompozisyon, resim çalışmaları, doğa ile empati kurmalarını sağlayacak yaratıcı drama çalışmaları yapılması ve yarışmalar düzenlenmesi öğrencilerin ormanlara yönelik olumlu tutum geliştirmesine etki edecektir.

KAYNAKLAR

- Alp, E., Ertepinar, H., Tekkaya, C., Yılmaz, A. (2006). İlköğretim Öğrencilerinin Çevreye Yönelik Tutum ve Bilgileri Üzerine Bir Çalışma. VII. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, Özetler Kitabı, 07-09 Eylül 2006, Ankara.
- Arkiş, S. (1992). The Effect of Water Conservation Unit Integrated into 6 th Grade Junior High School Science Curriculum, Msc. Thesis, METU, Ankara.
- Aslan, O., Uluçınar Sağır, Ş., Cansaran, A. (2008). Çevre Tutum Ölçeği Uyarlaması ve İlköğretim Öğrencilerinin Çevre Tutumlarının Belirlenmesi, Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 25. Konya.
- Atalay, İ. (1994). Türkiye Vegetasyon Coğrafyası Vegetation Geography of Turkey Ege Üniversitesi Basımevi, Bornova, İzmir.
- Atasoy, E. (2005). Çevre İçin Eğitim; İlköğretim Öğrencilerinin Çevresel Tutum ve Çevre Bilgisi Üzerine Bir Çalışma. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Atasoy, E., Ertürk, H. (2008). İlköğretim Öğrencilerinin Çevresel Tutum ve Çevre Bilgisi Üzerine Bir Alan Araştırması, Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt-Sayı: 10-1. Erzincan.

- Çabuk, B. Karacaoğlu, C. (2003). Üniversite öğrencilerinin çevre duyarlılıklarının incelenmesi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 36(1-2), Ankara.
- Demirkaya, H., Genç, H. (2006). Ormana İlişkin Tutum Ölçeği Geliştirilmesi, Kastamonu Eğitim Dergisi, Cilt: 14, No: 1. Kastamonu.
- Doğan, M. (1993). The Effect of Soil Conservation Unit Integrated into 7 th Grade Junior High School Science Curriculum, Msc. Thesis METU, Ankara.
- Doğanay, H. (1995). Türkiye Ekonomik Coğrafyası, Öz Eğitim Yayınları, Konya.
- Dönmez, Y. (1985). Bitki Coğrafyası, İstanbul Üniversitesi Yayınları No.3319, Coğrafya Enstitüsü Yayınları No.3213, İstanbul.
- Ekici, G. (2005).Lise Öğrencilerinin Çevre Eğitimine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. Eğitim Araştırmaları Dergisi 18. Ankara.
- Gökçe, N., Kaya, E., Aktay, S., Özden, M.(2007). İlköğretim Öğrencilerinin Çevreye Yönelik Tutumları. Elementary Education Online, 6 (3). İlköğretim Online. 6(3).
- Güney, E. (2004), Çevre Sorunları Coğrafyası. Gündüz Eğitim ve yayıncılık, Ankara.
- Özey, R. (2005), Çevre Sorunları. Aktif Yayınevi, İstanbul.
- Tican, S. (1996), The Effect of Air Conservation Unit Integrated into 6 th Grade Junior High School Science Curriculum, Msc. Thesis, METU, Ankara.
- Tuncer, G., Sungur, S., Tekkaya, C. ve Ertepinar, H. (2004), Environmental attitudes of the 6 grade students from rural and urban areas: a case study for Ankara. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 26. Ankara.
- Yılmaz, A., Morgil, İ., Aktuğ, P., Göbekli,İ. (2002), Ortaöğretim ve Üniversite Öğrencilerinin Çevre, Çevre Kavramları ve Sorunları Konusundaki Bilgileri ve Öneriler, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 22. Ankara.

İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ORMANA YÖNELİK TUTUMLARI

Yılmaz, O., Boone, W., Andersen, H. O. (2004). Views of elementary and middle school Turkish student toward environmental issues. *International Journal of Science Education*. 26 (12).